

تأکید ایران و پاکستان بر گسترش همکاری‌های فرهنگی

سیدعباس صالحی، وزیر فرهنگ ایران در دیدار با اונگزپب خان کهچی، هم‌تای پاکستانی خود، در حاشیه مجمع همکاری‌های فرهنگی آسیا (ACCF 2025) در هنگ‌کنگ، بر تقویت همکاری‌های فرهنگی، هنری، رسانه‌ای و گردشگری بین دو کشور تأکید کرد. صالحی‌با اشاره به اشتراکات تاریخی و دینی، خواستار توسعه طرح‌های مشترک از جمله تولیدات هنری، نمایشگاه‌های

سید مصطفی موسوی پژوهشگر مرکز رشد دانشگاه امام صادق(ع)

از جمله اقبال لاهوری از برجسته‌ترین شاعران و متفکران کشور پاکستان است. عالمی که بیشتر اشعار خویش را به زبان فارسی سروده و از رهگذر این بیان فاخر، دغدغه‌های اصلاح جامعه پیرامون خویش را نیز مطرح کرده است. این یادداشت تلاش کرده تا تحلیلی مختصر از ایده اقبال لاهوری را از منظر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای ارائه دهد.

۲۱ آوریل ۱۹۳۸ همزمان با یکم اردیبهشت ۱۳۱۷، در ایام خفقان حکومت رضاخانی در همسایگی این مرز و بوم، چهره‌ای درخشان رخ در نقاب خاک کشید. واقعه‌ای که حتی در تقویم رسمی ما هم یادی از آن نشده است و اگر از جوان امروزی هم در مورد اقبال لاهوری پرسش کنیم، شاید در حد نام یک خیابان فرعی در شرق تهران با نام وی آشنا باشد. این از بدقالبی دوران ماست که «ستاره بلند شرق» را کمتر می‌شناسیم و صرفا اسمی از آن را شنیده‌ایم. این نوشتار قصد آن دارد تا در ایام درگذشت اقبال لاهوری، برگی از دفتر عمر مجاهدانه و اعجاب‌انگیز این مرد بزرگ را به روایت حضرت آیت‌الله خامنه‌ای تسسیم کند.

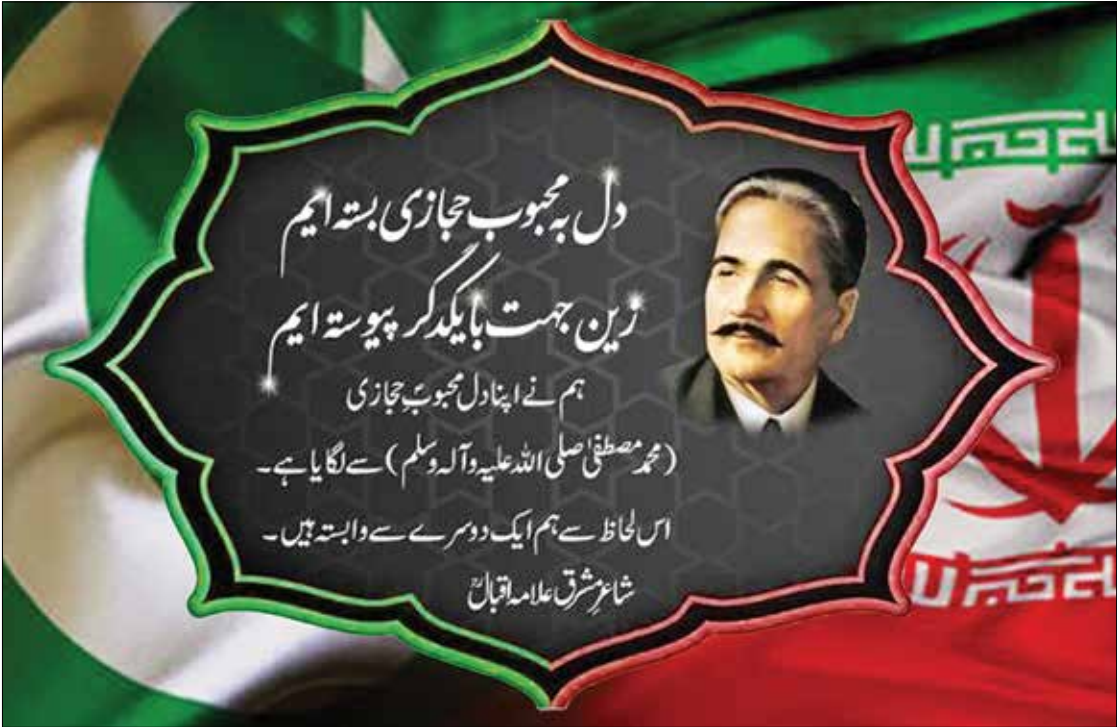
ما اقبال را نمی‌شناسیم!

ما اقبال را نمی‌شناسیم! این مسأله نه فقط در مورد اقبال بلکه در مورد بزرگانی مانند سیدجمال‌الدین اسدآبادی، محمد عبده، شهید سیدمحمدباقر صدر، امام موسی صدر و… نیز که دغدغه اصلاح جامعه پیرامونی خویش را با تفکر اسلامی داشته و در این مسیر به کشتگری و تولید آثار و مطالب ارزشمندی پرداخته‌اند، صادق است. حال پرسش اینجاست که با وجود چنین ظرفیت فکری عمیق و گسترده در جهان اسلام، نه‌تنها در کلاس‌های درس جامعه‌شناسی و علوم اجتماعی افکار و اندیشه‌های ایشان به بحث و تحلیل گذاشته نمی‌شود، بلکه حتی از آنها نامی نیز برده نمی‌شود. گویا صرفا بایستی در حل مسائل اجتماعی به نسخه‌هایی که در غرب عالم تجویز شده اتکفا کرد و حتی از مراجعه به نسخه‌های عالمان مسلمان در شرق عالم خودداری کرد. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به عنوان یکی از اندیشمندان برجسته ایران معاصر در عرصه اجتماعی، یکی از محورهای فعالیت خویش را چه پیش از پیروزی انقلاب و چه بعد از پیروزی انقلاب به معرفی این شخصیت‌ها و بهره‌برداری از اندیشه ایشان اختصاص داده‌اند. یکی از برجسته‌ترین شخصیت‌ها، علامه محمد اقبال لاهوری است. شاعر «متفکر، فیلسوف، دانشمند، انسان‌شناس و جامعه‌شناس بزرگ»^۱ اهل پاکستان بود که به‌شدت مورد توجه اهالی شبه‌قاره هند و خصوصا دانشگاه معروف دنیا بود. فردی متفکر و حکیم که در راه اصلاح جامعه خویش و امت اسلامی، کوشش‌های فراوانی را از خود بروز داد. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در مسیر تبیین فکر نوین دینی در اصلاح جامعه اسلامی، علامه اقبال را یکی از افراد برجسته در این مسیر معرفی می‌کنند. تعبیر ایشان از جمهوری اسلامی، نسخه

فرهنگی و تعاملات دانشگاهی شد. وی همچنین با اشاره به جایگاه زبان فارسی در پاکستان، از حمایت این کشور از کرسی‌های زبان فارسی قدردانی کرد. وزیر پاکستانی نیز با تأکید بر پیوندهای عمیق دو ملت، از گسترش حضور فرهنگی ایران در جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های پاکستان استقبال کرد. او پیشنهاد تولید مستندهای مشترک و تسهیل صدور ویزای برای زائران پاکستانی را مطرح کرد و گفت:

اقبال؛ ستاره درخشان شرق

اقبال لاهوری شخصیتی است که تبلور اندیشه او را در جمهوری اسلامی می‌توان دید

ایده‌پرداز را نمی‌توان در آزمایشگاه علمی با هزاران محدودیت مطالعه کرد. اندیشه و نگاه متفکرینی چون اقبال که دغدغه اصلاح جامعه خویش را داشته‌اند، نمی‌توان بدون شناخت زمانه و جامعه پیرامونی ایشان مطالعه کرد. گویا ترکیبی از مسأله‌مندی و آرمانگرایی است که این جنس متفکرین در تاریخ متولد می‌شوند و تا نسل‌های بعدی اثرگذار می‌شوند؛ خصوصا اگر به مسائلی توجه کرده باشند که تا امروز هم شخصیتی است که تبلور اندیشه و فکر او را در جمهوری اسلامی می‌توان دید؟!

از رنجی که می‌بریم!

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، اقبال را صرفا در میان اشعارش^۲ جست‌وجو نمی‌کنند، بلکه اقبال را مردی در میانه میدان شبه‌قاره هند در نیمه‌های انتهایی قرن ۱۹ و ابتدای قرن بیستم میلادی مورد توجه قرار می‌دهند. این خود نوعی روش‌شناسی اندیشه‌نیز به حساب می‌آید. یک متفکر، اندیشمند و

برش

+

اقبال زنده است...

اقبال، به دردی عمیق در جامعه اسلامی آگاه بود که تا به امروز نیز جامعه اسلامی گرفتار آن است. از راه حل اقبال برای اصلاح جامعه پیرامون خویش، می‌توان به درد امروز جامعه اسلامی پی برد. به تعبیر آیت‌الله خامنه‌ای «شخصیت‌های مسلمان، اعم از شخصیت‌های سیاسی و شخصیت‌های فرهنگی. آنها احتیاج دارند [که] پیام اقبال را بگیرند و بدانند که اسلام در خود و در ذات خود و در هویت خود، غنی‌ترین مایه‌های اداره جوامع انسانی را دارد و محتاج دیگران نیست». کشورهای جهان اسلام، امروز نیاز به دریافت پیام اقبال لاهوری در ادراک

«غوش پاکستان روی هنرمندان و گردشگران ایرانی باز است.»^۳ طرفین بر تبدیل اشتراکات تمدنی به فرصت‌های همکاری ملموس، از جمله تولیدات مشترک و مشارکت در رویدادهای فرهنگی، توافق کردند. این دیدار بر ضرورت معرفی جاذبه‌های گردشگری دو کشور از طریق رسانه‌ها و نمایشگاه‌ها تأکید داشت تا تمایل به سفرهای متقابل افزایش یابد.

آشناکند؛ هویتی که با عواملی دیگر، زمینه حرکت این جامعه را فراهم می‌کند. دو مفهوم «آرمان» و «محبت»، در زمره عوامل تقویت‌کننده این هویت به‌شمار می‌رود. اقبال به همین دلیل «مسأله آرزومندی و مدعا را مطرح می‌کند و این درست همان چیزی است که در جهان اسلام آن روز جایش خالی بود، یعنی مسلمان‌ها هیچ داعیه‌ای نداشتند، هیچ آرزوی بزرگی نداشتند و آرزوهای شان آرزوهای حقیر زندگی بود.»^۴ علاوه بر این برای استحکام هویت امت اسلامی «عشق و محبت را لازم می‌داند و می‌گوید بدون محبت، خودی در فرد و همچنین در جامعه استحکام پیدا نمی‌کند.»^۵ این عشق و محبت در قالب وحدت امت اسلامی تجلی کرده و به عقیده اقبال، الگویی والا همچون پیامبر اکرم(ص) ظرفیت ایجاد چنین محبتی را فراهم می‌کند. با این نگاه(ایده اقبال مبنی بر هویت امت اسلامی از منظر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای را می‌توان هویت‌بخشی مبتنی بر آموزه‌های حقیقی اسلام دانست) بازگشت به اصالت تفکر و اندیشه اسلامی زمینه را برای ایجاد هویت حقیقی و اصیل جامعه اسلامی فراهم می‌کند. بازگشت به این هویت و اصالت، زمینه را برای آرمانگرایی جامعه اسلامی فراهم می‌کند و بر مبنای پیوند و محبت میان مسلمانان با واسطه یک الگو و تفکر مشترک این حرکت اصلاحی آغاز شده و استوار می‌شود.

اقبال ما کجاست؟

هرچند جامعه ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی، به تعبیر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای «پیام خودی اقبال را، ملت ما در میدان عمل و در عالم تحقق زنده کرد و لذا ملت ما احتیاج ندارد که او را توصیه به خودی بکنند.» اما باید به عواملی که باعث عقبگرد در این مسیر می‌شود توجه جدی داشت. ایده اقبال برای امروز جامعه ایران را در پافشاری بر هویت اسلامی- ایرانی، آرمانگرایی مبتنی بر هویت و تقویت انسجام و همبستگی مبتنی بر یک الگوی واحد جست‌وجو کرد. این اقبال به سمت هویت حقیقی خویش در میان آموزه‌های اسلامی زمینه را برای حرکت هرچه بهتر جامعه به سمت آرمان‌های خویش فراهم می‌کند؛ امری که عدم توجه به آن تهدید جدی در مقابل جامعه امروز ایران به‌شمار می‌رود.

پانوش‌ها:

- جا دارد که ما اقبال را به معنای حقیقی کلمه ستاره بلند شرق بنامیم. «بیانات آیت‌الله خامنه‌ای در مراسم افتتاحیه کنگره بین‌المللی بزرگداشت علامه اقبال لاهوری- ۱۳۶۴/۱۲/۱۹
- در گوشه و کنار شبه‌قاره و در دانشگاه‌های معروف دنیا از او به عنوان یک متفکر، یک فیلسوف، یک دانشمند، یک انسان‌شناس و یک جامعه‌شناس بزرگ یاد می‌کردند. «بیانات در مراسم افتتاحیه کنگره بین‌المللی بزرگداشت علامه اقبال لاهوری- ۱۳۶۴/۱۲/۱۹
- بیانات در مراسم افتتاحیه کنگره بین‌المللی بزرگداشت علامه اقبال لاهوری- ۱۳۶۴/۱۲/۱۹
- اقبال لاهوری از بزرگ‌ترین شاعرانی است که به فارسی شعر گفته است. با این‌که زبان مادری وی فارسی نبوده اما ۹ زبان ۱۵ هزار بیت اشعاری که از وی به جای مانده است، هزار بیت آن به زبان فارسی است.
- بیانات در مراسم افتتاحیه کنگره بین‌المللی بزرگداشت علامه اقبال لاهوری- ۱۳۶۴/۱۲/۱۹
- همان- ۷. همان

قاب

جام جمعه

فرهنگ

CULTURE

شنبه ۶ اردیبهشت ۱۴۰۴

شماره ۷۰۲۷

یادداشت

دکتر امید مسعودی استاد دانشگاه و کارشناس رسانه

جنگ شناختی کم‌اثر

ما امروز با یک جنگ شناختی روبه‌رو هستیم که رسانه‌های غربی در ایام مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا در عرصه‌ای گسترده به راه انداخته‌اند. روز سه‌شنبه دوم اردیبهشت درحالی خبرهای مذاکرات را پیگیر بودیم که به گفته مقام معظم رهبری با دست برتر ایران بر میز مذاکره غیرمستقیم با آمریکا نشست‌ایم و تعیین‌کننده هستیم.

شاید به همین خاطر است که در عرصه رویارویی دیپلماتیک دو کشور ایران و آمریکا می‌بینیم کشورهای اروپایی و آمریکا با رسانه‌های خود در تلاش هستند روحیه مقاومت و پایداری ایرانیان را تضعیف کنند.

یکی از مهم‌ترین تکنیک‌های جنگ شناختی، همانا تأثیر رسانه‌ها بر روحیه مخاطبان است و از آن رهگذر می‌کشند به درهم شکستن همان نوع شناختی بپردازند که مخاطبان از یک پدیده یا یک واقعیت عینی دارند. بعد از این‌که نوع نگاه مخاطبان را آماده دگرگونی ساختند و نسبت به آن پدیده یا واقعیت عینی به شک و تردید و بدگمانی انداختند، یا آنها را حتی دچار ترس و تردید کردند؛ ما مشاهده می‌کنیم که آن مخاطب، رفتارارش، گفتارش، اندیشه‌اش و تحلیلش واقعا نسبت به پدیده یا واقعیت تغییر می‌کند.

برای مثال همین اخباری که روز سه‌شنبه دوم اردیبهشت رسانه‌های غربی به‌ویژه شبکه‌های تلویزیون ماهواره‌ای که عمدتا رژیم‌صهیونیستی، درآمد و هزینه‌شان را تأمین می‌کند، مرتباً به بزرگمایی تمرین عملیات رژیم‌صهیونیستی در مقابله با ایران گزارش می‌دادند. بنابراین با توجه به این‌که مذاکرات میان ایران و آمریکا به‌صورت غیرمستقیم در جریان است بر طبل جنگ کوبیدن و برای مردم ایران، چنگ و دندان نشان دادن قطعا با شکست در جنگ شناختی روبه‌رو خواهد بود زیرا رزمایش به‌اصطلاح آزمایشی برای حمله به ایران از پیش شکست خورده است.

ما با نگاهی به رویدادهایی که اخیرا در یمن، در غزه و در لبنان در جریان است، می‌بینیم که بمباران‌های پیاپی و در واقع این نسل‌کشی که رژیم‌صهیونیستی به راه انداخته، هیچ تأثیر منفی در روحیه مردم غزه، لبنان و یمن نداشت. در هیچ جنگی، ما شاهد نبودیم که در طول ۲۴ ساعت هفت یا هشت بار به یک منطقه کوچک حمله بشود. از سوی دیگر تمام کشورهایی هم که خودشان را آزادنیخواه و مهدآزادی می‌دانند در برابر این نسل‌کشی سکوت کرده‌اند اما آقا توانستند مقاومت حزب‌الله لبنان و غزه را درهم بشکنند.

طبیعتا این‌گونه جنگ‌واری‌ها و پرخاشجویی‌ها بر مردم ایران هیچ تأثیری نخواهد داشت اما در جنگ شناختی با این حجم جعل اخبار و به‌ویژه بزرگ‌نمایی قدرت رقیب، همه تلاش و کوشش در این است که ذهنیت و روحیه افراد را دچار تضعیف کنند و به سمت اخبار خودشان پیش ببرند. بنابراین در اینجا رسانه‌های ما به‌خصوص رسانه‌های جریان اصلی شامل رادیو، تلویزیون، روزنامه و خبرگزاری و طبقه سنگینی برعهده دارند. رسانه‌ها باید در برابر دروغ افکنی‌ها و در برابر تحریف‌ها به واقعیت‌ها اشاره کنند و توهمات رسانه‌های غربی را برملا سازند. در فضای مجازی هم به نظر می‌رسد وظیفه هر ایرانی است که از خانه و کاشانه خودش در برابر تهدیدات، اخبار دروغین و تفسیرهای توطئی به‌خصوص دفاع بکند. جا دارد به توانمندی مردم ایران اشاره کرده که شاهدمائش هشت سال دفاع‌مقدس است و توان نظامی جمهوری اسلامی ایران را معرفی می‌کند. به‌هرحال شاید کشوری بتواند برخی از مکان‌ها و جایگاه‌ها را بمباران بکند ولی به‌هرحال آن هواپیماها باید برگردند و به زمین بنشینند؛ آن‌وقت دیگر در برابر مردم ایران قرار خواهند گرفت و در آنجا جنگ واقعی و جنگ شناختی را شاهد خواهیم بود.

نقش جدید

دیوارنگاره ولیعصر

در آستانه مراسم گرامیداشت ولادت باسعادت حضرت معصومه(س) و بزرگداشت روز دختر، جدیدترین دیوارنگاره در میدان ولیعصر(عج) رونمایی شد. این اثر هنری زیبا بازتابی از ارزش‌های دینی و فرهنگی ملی است. طراحی گرافیک فوق‌العاده این اثر با دقت بررسی‌های جوانب مختلف، توسط محسن کربلایی‌زاده، هنرمند برجسته خانه طراحان انقلاب اسلامی انجام شده است. شعار اثر «دختر غزه، دختر ایران، یک آرمان،» نشان دهنده تعهد کشور به تجلیل از جایگاه والای زنان در جامعه‌است.

عکس

فراخوان «نشان عکس سال مطبوعاتی ایران»

انجمن صنفی عکاسان مطبوعاتی ایران از عکاسان حرفه‌ای برای شرکت در هفتمین دوره «نشان عکس سال مطبوعاتی ایران» دعوت کرد. این رویداد با هدف ارتقای عکاسی مطبوعاتی برگزار می‌شود و عکاسان می‌توانند تا ۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۴ آثار خود را در بخش‌های خبری، مستند اجتماعی، ورزشی، مجموعه بلندمدت و داستان‌گویی بصری (مالتی مدیا) ارسال کنند. هر عکاس می‌تواند حداکثر پنج تک‌عکس و دو مجموعه عکس (۳ تا ۱۰ فریم) و یک مجموعه بلندمدت (۲۴ تا ۳۰ فریم) ارائه دهد. آثار باید در سال‌های ۱۴۰۳ یا ۱۴۰۳ عکاسی شده باشند و با فرمت JPG، ضلع بزرگ ۳۰۰۰ پیکسل و حجم زیر دو مگابایت ارسال شوند. رعایت اخلاق حرفه‌ای فتوژورنالیسم الزامی بوده و صحنه‌سازی یا دستکاری عکس‌ها ممنوع است.
داوران این دوره نیشواتوکلیان، دانیال شایگان، عطا طاهرکناره، جاویدنیکپور و مهدی وثوق نیا هستند و صبا طاهریان دبیری جشنواره را برعهده دارد. برای اطلاعات بیشتر و ارسال آثار به سایت انجمن مراجعه کنید.

تجسمی

نمایشگاه‌گردی در تهران

از پنجم اردیبهشت، گالری‌های پایتخت میزبان نمایشگاه‌های متنوع هنرهای تجسمی می‌شوند. نمایشگاه انفرادی نقاشی «یونین» مصطفی دره‌باغی در گالری وست و «دی‌اگرام‌های زمانی» مهدی شرقی در

گالری ریشه تا ۲۹ تا ۱۹ اردیبهشت برپاست. «مات» زاهد شیخ‌بهبایی در گالری بستان و «ضیافت ارغوان» ارغوان بروجنی در گالری شیرین تا ۱۶ اردیبهشت ادامه دارد. «امید آمدن لغتی» شادی مرادی در گالری دنا و «هشت روایت از یک کتاب گمشده» اوریا محمودی در گالری هما نیز تا ۱۹ و اردیبهشت میزبان علاقه‌مندان است. «سوی پنهان» مانلی منوچهری در گالری شیرین و «فوگ‌درس ملینور» شیما اسفندیاری در گالری آتا تا ۱۶ اردیبهشت برپاست. همچنین «نذرهای خیال» در گالری ایوان، «خواب زمستانی» سیامک فیلی‌زاده در گالری ایران‌شهر و «ناطور باد» ساوالان جماعتی در گالری آتیین از هفته‌های قبل آغاز شده و تا اواسط اردیبهشت ادامه دارد.

